

"Enâniyetten tecerrüd edemedikleri için, ifrat ve tefrit yüzünden, ulvî bir menba-ı kuvvet olan ittifakı kaybedip, ihlâs da kırılır." cümlesini "ifrat" ve "tefrit"le irtibatlandırarak izah eder misiniz?

"Evet, dünyevî ve hazır lezzet ve menfaat etrafında aşağı, kalbsiz nefisperestler samimî ittifak ve ittihad ediyorlar. Ehl-i hidayet, âhirete ait ve ileriye müteallik semerât-ı uhreviyeye ve kemâlâta, kalb ve aklın yüksek düsturlarıyla müteveccih oldukları için, esaslı bir istikamet ve tam bir ihlâs ve gayet fedakârâne bir ittihad ve ittifak olabilirken, enâniyetten tecerrüd edemedikleri için, ifrat ve tefrit yüzünden, ulvî bir menba-ı kuvvet olan ittifakı kaybedip, ihlâs da kırılır. Ve vazife-i uhreviye de zedelenir. Kolayca rıza-yı ilâhî de elde edilmez."(1)

Nefis açısından; dünya nimetleri hemen ulaşılabilir hazır şeyler iken, ahiret ve nimetleri ise uzak ve gaybi nimetlerdir. Bu yüzden, nefisperest insanlar, sadece dünyaya hasr-ı nazar edip, onun nimetlerine odaklanmışlardır. Dünya menfaati için gerekirse en sevdiği dostunu ve arkadaşını da feda edebilir. Nefsin hükmettiği bir yerde menfaat, kavga ve niza hükmeder.

Ama ehl-i iman bir insan için esas olan; ebedî hayat ve onun sonsuz nimetleridir. Ahiretin nimetleri gaybî ve uzak olduğu için, nefis o kavga ve niza damarını pek işlettiremiyor. Bu yüzden, ebedî hayatı esas gaye yapan ehl-i imanın, ittifak ve ittihat edip kenetlenmesi daha kolay oluyor.

Gayesi ahiret olan müminlerin de benlik ve gurur damarları devreye girip mücadele istiyor. Belki müminler, kâfirler gibi menfaat için mücadele etmiyorlar; ama onlar da enaniyetten tam sıyrılamadıkları için ihtilafa zemin ihzar ediyorlar. Buradaki ifrat ve tefrit, müminlerin şahsî ve meslekî benlikleridir. Bir mümin; *"Benim mesleğim diğer mesleklerden daha üstün ve daha faziletli"*, diyerek diğer meslekleri ya itham ediyor ya da noksan görüyor. Bu da diğer meslek mensuplarının enaniyetini tahrik ettiği için, bir araya gelip temel konularda ittifak etmelerine mani oluyor. Maalesef Müslümanların ihtilafa düşmelerinde, kuvvetlerini kaybetmelerinde ifrat ve tefritin yani aşırılıkların payı çoktur.

Kimisi kendi meslek ve benliğini kâfi gördüğü için, ittifaka lüzum görmüyor, kimisi de kendine aşırı güvendiğinden dolayı "herkes benim etrafımda toplansın" diyerek ifrata gidiyor.

---

(1) bk. [Lem'alar, Yirminci Lem'a.](#)